



БУРГАСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ

ЦЕНТЪР ПО ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

ПРОГРАМЕН СЪВЕТ “ ПЕДАГОГИКА И СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ”
Образователна програма „Предучилищна и начална училищна педагогика“

К О Н С П Е К Т

ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

НА СПЕЦИАЛНОСТ “ПРЕДУЧИЛИЩНА И НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА
ПЕДАГОГИКА”

ОКС - БАКАЛАВЪР

БУРГАС - 2019 г.

І ЧАСТ

ПЕДАГОГИЧЕСКИ МОДУЛ

1. Психолого-педагогическа характеристика на детето от предучилищна възраст и на ученика в начална училищна възраст.
2. Предучилищната педагогика като наука. Цел, задачи, предмет и обект. Връзка с други науки.
3. Специфични подходи и принципи на науката предучилищна педагогика.
4. Същност и специфика на детската игра като водеща дейност в предучилищна възраст. Творчески игри и игри с правила - характеристика, възрастови особености, значение. Възпитателната роля на видовете игри в детската градина.
5. Социално - нравствено възпитание на детето в ПУВ. Цел и задачи. Значение. Специфични методи и похвати на нравственото възпитание. Етапи в социално - нравственото развитие на децата.
6. Същност на гражданското образование. Гражданското образование в системата на формално образование. Компетенции на преподавателя по гражданско образование. Стандарти по гражданско образование.
7. Приемственост “детска градина – училище”. Обща и специална подготовка на децата за училище. Диагностика на готовността на децата за училищно обучение.
8. Педагогически параметри на училищната адаптация.: Същностни характеристики и аспекти на адаптацията; Адаптиране на училището към детето; Адаптиране на детето към училището; Признаци на дезадаптация.
9. Формиране на учебна дейност. Релацията: игра-учене. Основни мотиви за учене. Развитие на интереса към ученето.
10. Основни форми за организиране на педагогическите взаимодействия в детската градина и в началното училище. Педагогическата ситуация в ДГ и урокът и самоподготовката в началното училище. Същност и варианти на организация. Компоненти. Видове.
11. Подходи (компетентностен, трансверсален, интегративен, конструктивизъм) и методи за организиране на педагогически взаимодействия в детската градина и на обучението в началното училище. “Традиционни” и “интерактивни” методи на работа в детската градина и в начален етап на обучение.
12. Оценяване на резултатите от обучението в началното училище. Формиращо оценяване; Съвременни подходи и техники за оценяване.
13. Психолого–педагогическа характеристика на учителската професия. Професионални компетентности на детския учител и на началния учител.
14. Генезис и еволюция на Специалната педагогика като обособена научна област. Методология и методи на Специалната педагогика. Комплексно педагогическо оценяване на деца със специални образователни потребности (ДСОП). Диагностични процедури и диагностичен екип.
15. Модели на приобщаващо обучение. Детерминанти и съдържание на моделите. Предимства и недостатъци. Методи за работа с децата със СОП. Планиране, организация и реализация на процеса.
16. Технология за работа с приемащата среда в контекста на приобщаващото образование – децата в групата в ДГ, в класа и училище, семейства на децата със СОП, семейства на децата в норма, педагогическия и непдагогическия персонал, институциите.

17. Педагогически параметри на взаимодействията „образователна институция – родители и семейна общност“ – същност и принципни измерения, аспекти на взаимодействията, основни направления, свързани с подготовката за съвместна дейност.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА - I ЧАСТ

1. Алексиева, М. Взаимодействията «Семейство-училище», Ирита, К., 2006
2. Алексиева, М. Модел за изграждане на мултикултурна образователна среда в началното училище, К. 2016
3. Алексиева, М. Социално-педагогически портрет на учителя в начален етап на обучение въз основа на проучвания сред учениците от началното училище, Сб. Учителят прави училището, УИ „Св. Св. Кирил и Методий“, 2016
4. Алексиева, М. Съвременни проекции на началната училищна педагогика, С. 2017.
5. Алексиева, М. Учителят на малкия ученик, «Ирита», К., 2007
6. Алексиева, М., Моето дете става ученик, «Ирита», К., 2004
7. Ангелов, Б. Предучилищното образование - ретроспекция, състояние, тенденции, предизвикателства и промени, УИ „Св. Климент Охридски“, 2019
8. Василева, Е., Съвременното начално училище –реалност и предизвикателства, УИ “Св. Климент Охридски”, С., 2004
9. Василева, Е., Урокът в началното училище, Свят 2001, С., 2004
10. Василева, Е., Детето в началното училище, Просвета, С., 2002
11. Вълчев Р., Глобално образование, С., 2012, център “Отворено образование”
12. Вълчев Р., Образование на прехода, образователни промени и гражданско образование, С. 2002, Център „Отворено образование“.
13. Вълчев, Г. Интегрирането на деца с увреждания в общообразователното училище –проблеми, специфика, перспективи, Годишник на БСУ, томXVII, 2007
14. Вълчев, Г. Съвременни принципи и подходи към социализация на деца със специални образователни потребности в училищна среда, Бл.,2010б.
15. Дерижан, И. Развитие на идеята за приобщаващо образование за деца с увреждания, БСУ, международна конференция "Взаимодействието теория-практика: ключови проблеми и решения", 2011
16. Дерижан, И. Стратегически и организационно-административни проблеми при включването на деца със СОП в масовите детски градини и общообразователните училища , МОМН, РИО Ст. Загора, 2011.
17. Образование за демократично гражданство, Книга за учителя –начален курс, С.2003, център «Отворено образование».
18. Чавдарова-Костова, С., В. Делибалтова, Б. Господинов, Педагогика, УИ „Св. Климент Охридски“, 2018

II ЧАСТ

МОДУЛ „ПЕДАГОГИЧЕСКИ ТЕХНОЛОГИИ В ДГ И МЕТОДИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ... В НУ“

1. Същност, предмет и обект на методиката на българския език в детската градина. Връзка с другите науки. Специфични подходи.
2. Обучаващата ситуация - основна форма за реализиране задачите на методиката по български език в детската градина. Видове ситуации. Структура и съдържание.
3. Специфика и значение на свързаната реч в предучилищна възраст. Същност на детския разказ. Видове. Методически изисквания при провеждане на различните видове разкази.
4. Методика на обучението в начална грамотност. Основни характеристики на звуковия аналитико-синтетичен метод. Система на обучението по начална грамотност.
5. Методика на съвременното езиково обучение. Формиране на езикови понятия. Особенности на обучението по фонетика, морфология, лексикология, синтаксис, правопис.
6. Методика на обучението по четене (литература) в начален етап на обучение. Основни етапи при работа с художественото произведение. Специфика при изучаване на литературните жанрове.
7. Методика на обучение за формиране на комуникативно-речеви умения на учениците от начален етап на обучение. Обучението по преразказ и по съчинение
8. Нагледно-практически методи за реализиране целите и задачите на педагогическата технология за формиране на математически представи. Структура и съдържание на обучаващите ситуации.
9. Равнинни фигури - особености на педагогическата технология. Възрастова диференциация. Основни похвати.
10. Специфика на процеса за формиране представи за пространствени отношения при децата от ПУВ. Основни педагогически похвати. Видове дейности за реализиране на целта.
11. Методически изисквания за формиране на понятия за естествените числа (едноцифрени, двуцифрени, трицифрени, многоцифрени) и умения за писане на цифрите.
12. Методически изисквания при усвояване на знания за събиране и изваждане на естествени числа (едноцифрени, двуцифрени, трицифрени, многоцифрени).
13. Методически изисквания за усвояване на умения за таблично и извънтаблично умножение и деление на естествени числа.
14. Текстовите задачи в обучението по математика в началните класове - структура на текстовата задача, видове текстови задачи, формиране на умения за решаване на прости и съставни текстови задачи.
15. Предмет, цел и задачи на педагогиката на взаимодействие „дете – среда“. Съвременни педагогически технологии за ориентиране на децата от предучилищна възраст в света.
16. Цели и съдържание на образователно направление „Околен свят“ (педагогическо взаимодействие с три-четири, четири-пет, пет-шест и шест-седемгодишни деца).
17. Педагогически функции и характеристика на системата от методи за ориентиране на детето от предучилищна възраст в света.

18. Методиката на обучението по “човекът и обществото” и “човекът и природата” в началното училище като наука – основания за необходимостта от методика, предмет, задачи, връзки с другите науки

19. Принципи за подбор и структуриране на образователното съдържание в направление „Околен свят”. Подходи и принципи за подбор и структуриране на програмното съдържание по “човек и общество” и “човек и природа”.

20. Основни методи в обучението по “човек и общество” и “човек и природа”. Подходи, използвани в обучението.

21. Своеобразие и функции на педагогическата ситуация като основна форма на работа при ориентиране на детето от предучилищна възраст в света. Основни форми на организация на учебно - възпитателната работа по “човек и общество” и “човек и природа”.

22. Същност, цел и задачи на Образователно направление “ Конструирание и технологии” в детската градина. Същност, цел, задачи и съдържание на учебните програми по “Технологии и предприемачество” 1-4 клас.

23. Съдържание на основните образователни ядра на Образователно направление “Конструирание и технологии” в детската градина. Развитие на ключовата компетентност “Инициативност и предприемчивост” в учебните програми по “Технологии и предприемачество” 1-4 клас.

24. Детска изобразителна дейност – същност, специфика, периодизация, водещи изследователи. Творческите дейности като фактор за пълноценна социализация. Изобразителните дейности – основополагащ елемент от цялостната образователна стратегия в предучилищната степен.

25. Ситуацията като основна форма за осъществяване на художественото образование в предучилищната степен –видово многообразие, основни технологични алгоритми на планиране и провеждане. Урокът като основна форма за осъществяване на художественото образование в начален етап на обучение–видове, основни технологични алгоритми на планиране и провеждане.

26. Определящи съдържателни аспекти в отделните класове на началния етап на обучение. Базисен обем от знания и изобразителни умения, предвиден от Държавните образователни стандарти.

27. Педагогически технологии на музикално образователната дейност в ДГ – певческа дейност, свирене с детски музикални инструменти, танцово-двигателна, възприемателна и творческа дейност. Същност на дейностите според съдържанието на образователно направление „Музика“.

28. Форми на организация на музикално педагогическо взаимодействие в ДГ – същност, видове, съдържание, компоненти, дефинирани като очаквани резултати от възпитанието, обучението и социализацията на децата.

29. Урокът по музика в начален етап на обучение – същност, структура, видове, съдържание според учебните програми.

30. Музикално-педагогически технологии в началното училище – изпълнителска, възприемателна и творческа дейност, присъстващи в съдържанието на учебните програми 1.-4. Клас. Формиране на специфични музикални способности.

31. Средства за развиване моториката на децата и учениците на възраст 3-11 години. Естествено приложни движения. Общоразвиващи упражнения. Подвижни игри.

Щафетни игри. Спортно-подготвителни упражнения и игри. Музикални игри, танцови упражнения и народни хора.

32. Физическо развитие и физическа дееспособност на децата на 3-11-годишна възраст. Физически качества – бързина, сила, издръжливост, ловкост и гъвкавост. Подбор на средства и методи за развиване на физическите качества.

33. Двигателен навик. Същност. Закономерности и етапност при формирането на двигателните навици. Методи за обучение по физическо възпитание.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА - II ЧАСТ

1. Ангелов, Б., Детето и светът между езика и речта. С. 1994
2. Борисова, Т. Проблеми на литературното обучение и работа по развитие на речта в началната училищна степен. С., 1997.
3. Върбанова, М., Методика на обучението по математика в началните класове, Астарта, Пловдив, 2013
4. Върбанова, Маргарита. Методика на обучението по математика – специална част, Faber, В. Търново, 2001.
5. Гълъбова, Д., Формиране на математически компетенции у 5–7-годишните деца чрез моделиране с пръчиците на Кюизинер. В: Педагогическото образование – традиции и съвременност, В.Търново, УИ „Св.св. Кирил и Методий“, 2015.
6. Гълъбова, Д., Методика на формиране на елементарни математически представи у децата в Детската градина, Астарта, В.Търново, 2002
7. Гюлчев, Н. Методи на обучение и тяхната обусловеност в учебно-възпитателната работа по изобразителна дейност в детската градина
8. Даскалова, Ф. Методика на обучението по роден език в детската градина, П., 2000.
9. Димитров, Д. и Анг. Манова, Методика на обучението по математика в началните класове, ЮЗУ „Н. Рилски“, Бл., 2011.
10. Епитропова, А., Б. Ангелова. Изучаване на човека и природата в началните класове. Пловдив, ИК Хермес, 2001.
11. Желязков, Ст. Особености на развитието на речта и езика на детето в предучилищна възраст. В.Т. 2007 .
12. Закон за предучилищното и училищното образование. ДВ, бр. 79 /2015
13. Здравкова, Ст. Методика на обучението по български език и литература в началните класове. С., 1992.
14. Здравкова, Ст., Т.Борисова и Н.Чимева. Методика на обучението по родна реч в началните класове. Бл., 1991.
15. Иванова, Н. Изучаване на жанровете в началните класове. С., 1993.
16. Колева, М., Педагогическа технология за опознаване на околната действителност от децата в предучилищна възраст, Бл., 2004.
17. Маджаров, Ал., Р. Радев и Здр. Новакова. Дидактико-методически технологии в обучението по математика, С., ВЕДА СЛОВЕНА – ЖГ, 1994.
18. Маджаров, Ал., Р. Радев и Здр. Новакова. Общи проблеми на обучението по математика в началните класове, С., ВЕДА СЛОВЕНА – ЖГ, 1994.

19. Марчева, П. Развитие на емоционална интелигентност в началното училище чрез средства на изкуството, Списание "Педагогика" ,Година LXXXIX , Книжка 6, 2017, с.741-751
20. Марчева, П. Технологичен модел за оценяване намузикално-педагогическата подготовка на бъдещи начални учители, Теория и практика на психолого-педагогическата подготовка на специалиста в университета, сборник с научни доклади (втора книга), Асоциация на професорите от славянските страни, 2016, ISBN 978-954-490-510-1, с.133-139
21. Марчева, П.Образователни аспекти на комуникативната компетентност на бъдещите начални учители по музика, В:Юбилейна международна научна конференция «50 години Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий”,Велико Търново, 2015, ISBN 978-619-208-001-3, с.450-455
22. Мирчева, Ил. Многоперспективност при запознаване на учениците от началното училище с природната и социалната среда. В сб.: Обучение и възпитание в началните училища, детските градини и специалните училищнизаведения. София, Изд. “Веда Словена-ЖГ”, 2004, 153-156.
23. Наредба №13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, ДВ, бр. 80/2016.
24. Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование Обн. - ДВ, бр. 46 от 17.06.2016 г
25. Недялкова, Хр.,Педагогика на взаимодействието „дете-среда”. Учебно ръководство заупражнения и самоподготовка на студенти от педагогическите специалности. Бургас, 2007г.
26. Петрова, В. Звуковата работа с 5-7 –годишните и подготовката им по четене и писане.
27. Петрова, В. Развитие на речта в предучилищна възраст. В.Т., 2012.
28. Програми и програмни системи за осигуряване на образователния процес в детската градина, одобрени от МОН. Справка на сайта на МОН. - <https://www.mon.bg/>
29. Стаматова, Р. Екологичното образование на учениците от I до IV клас / от теория към практика/. Бургас, Изд. „Марк“, 2007
30. Стаматова, Р. Знанията за родния край –основа на ценностната система вначалното училище. Иновации в обучението. Шумен, 2010
31. Танкова, Р., Т. Власева. Обучението по български език и литература в началното училище. Проблеми и перспективи. – Пловдив, 1997.
32. Учебни програми за началните класове, одобрени от МОН за осигуряване на образователния процес в началното училище. Справка на сайта на МОН. - <https://www.mon.bg/>
33. Христозова Г. Обучението по български език в 1. – 4. клас (граматика, правопис, правоговор и пунктуация). Изд. ЕКС-ПРЕС, Г. 2018, 228 стр.
34. Христозова Г. Обучението по правопис в началните класове. Типология на правописните грешки. Методически указания за работа по преодоляването им. В: сп."Български език и литература", 2015, № 4.
35. Шрайер, Х. Що е проект?-Начално образование, Начално бразование, 2008, кн. 1.
36. Янакиева, Е. Екологичното възпитание на децата от предучилищна възраст (Енциклопедия на предучилищния педагог). С. Д. Убенова, 2008

37. Ганева, З., „Физическо възпитание в детската градина и началното училище”, Изд. “ФЛАТ”, Бургас, 2017
38. Ганева, З., „Модел за игрова двигателна дейност в обучението по физическо възпитание в детската градина“, Изд.“ФЛАТ“, Бургас, 2017
39. Попов, /под редакцията на Ив.Попов/, „Методика на обучението по физическо възпитание I-IV клас”, изд. Интеграл,
40. Попов, Михайлова, Глушкова,/под редакцията на Ив. Попов/, „Теория и методика на физическото възпитание в детската градина”, 1990
41. Рачев, /под ред. на Кр.Рачев/, “Теория и методика на физическото възпитание”, НСА-ПРЕС, С., 2004
42. Костов, Иванов, „Книга за учителя по физическо възпитание и спорт“ за 1, 2, 3, 4 клас, изд. Просвета

ОСОБЕНОСТИ НА КОНСПЕКТА

Конспектът се състои от две части.

Първата част е ориентирана към педагогическата наука и специфичните нейни области - предучилищна педагогика, начална училищна педагогика, гражданско образование, специална педагогика и приобщаващо образование.

Втората част е свързана както с комплексно разбиране на педагогическите технологии за детската градина и интегративните връзки между тях, така и с комплексно разбиране на методиките за началните класове и интегративните връзки между тях.

Формулировката на въпросите изисква от абсолвента да прояви своите професионално-педагогически умения и качества, както следва:

о Владее на понятийния апарат на предучилищната педагогика и педагогическите технологии, на началната училищна педагогика и методиките на обучение в началните класове и умение за научно изразяване.

о Умение за логическо изграждане на въпроса чрез извеждане на интердисциплинарни връзки: а) между предучилищната педагогика и педагогическите технологии от една страна и психологията на развитието – от друга;

б) между предучилищната педагогика и педагогическите технологии;

в) между самите педагогически технологии;

д) между началната училищна педагогика и методиките на обучение в началните класове;

е) между самите методики на обучение в началните класове.

о Умение за работа с научна литература за:

а) критично анализиране, систематизиране, обобщаване и оценяване на теоретични постановки, научни изследвания и педагого-технологични и методически разработки;

б) умение за обобщаване и извеждане на нови научно-изследователски задачи.

Формулировката на въпросите изисква от абсолвента да основава своята писмена разработка като се подчини на следните принципи:

о Принцип на творчеството чрез избиране на свой собствен път за изграждане на съдържанието на въпроса и на неговото излагане;

о Принцип на свободата чрез избор на източници за подготовка и предпочитане на определени педагогически теории (на базата на педагогическа обща култура и научна аргументация на пристрастията);

о Принцип на съвременността чрез показване на предучилищната педагогика и педагогическите технологии, началната училищна педагогика и методиките на обучение в началните класове като съвременни, развиващи се науки, свързани с други клонове на научното знание;

о Принцип на съединяване на фундаменталните постановки с практическите положения чрез отчитане на взаимовръзките между предучилищната педагогика и педагогическите технологии, между началната училищна педагогика и методиките на обучение в началните класове.

ТЕХНОЛОГИЯ НА ДЪРЖАВНИЯ ПИСМЕН ИЗПИТ

Държавният писмен изпит по ПНУП е с обща продължителност от 4 астрономически часа.

По време на изпита от абсолвента се изисква да разработи **два въпроса**.

Въпросите се определят като студент, определен на случаен признак, изтегли два варианта от подготвените общо четири.

Всеки от вариантите съдържа по два въпроса от двата модула.

Студентите индивидуално (всеки за себе си) избират 1 въпрос от първия модул и 1 въпрос от втория модул.

За положителна оценка на изпита е необходимо и двата въпроса да бъдат разработени за оценка най-малко среден 3.

Окончателната оценка се образува от средно-аритметичния резултат на оценките по двата въпроса.